

6. CARIGRADSKA (NOVOPAZARSKA) KONVENCIJA

(Carigrad, 21. april 1879. godine)

Član 1.

Upravu nad Bosnom i Hercegovinom vršiće, u skladu sa čl. XXV Berlinskog ugovora, Austro-Ugarska; ipak, vlada Austro-Ugarske nema ništa protiv toga da zadrži sve sadašnje službenike koji imaju sposobnosti da dobro vrše svoju dužnost. U slučaju njihove zamjene, vlada Austro-Ugarske će nastojati da to budu osobe koje potiču iz ovih pokrajina.

Član 2.

Obezbjediće se sloboda i spoljno provođenje svih postojećih kultova licima koja stanuju ili borave u Bosni i Hercegovini. Muslimanima je posebno zajamčena potpuna sloboda u odnosima sa njihovim duhovnim poglavarima. Zapovjednici trupa Njegovog veličanstva cara i kralja i administrativne vlasti i dalje će sa najvećom pažnjom da bdiju nad tim da se ne nanosi nikakva šteta časti, običajima, slobodi ispovjedanja, sigurnosti ličnosti i vlasništva muslimana. Svaka agresija protiv muslimana, njihovih dobara ili njihove religije, biće strogo kažnjavana. Ime njegovog Veličanstva Sultana i dalje će se izgovarati u javnim molitvama muslimana kao i ranije. Ukoliko je običaj da se na minareta ističe otomanska zastava, taj običaj će biti poštovan.

Član 3.

Poreski prihodi iz Bosne i Hercegovine biće namjenjeni isključivo njihovim potrebama, za njihovu administraciju i melioracije koje se budu smatrale nužnim.

Član 4.

Važeći otomanski novac i dalje će se slobodno upotrebljavati u Bosni i Hercegovini.

Član 5.

Visoka Porta će učiniti što bude smatrala za shodno sa oružjem,

vojnim materijalom i drugim predmetima koji pripadaju Otomanskoj vladi a koji se budu našli u utvrđenim mjestima ili garnizonima ...

Član 6.

Pitanje postupanja prema stanovnicima Bosne i Hercegovine koji budu boravili ili putovali van ovih pokrajina utvrdiće se kasnije posebnim sporazumom.

Aneks konvenciji

Podrazumijeva se da u sadašnjim prilikama vlada Austro-Ugarske, mada rezerviše sebi sva prava koja proizilaze iz člana XXV Berlinskog ugovora, ima namjeru da uspostavi svoje garnizone samo na tri tačke na Limu između granice Srbije i Crne Gore. Te tačke bi bile Priboj, Prijepolje i Bijelo Polje.

Izvor naveden prema: *Balkanski ugovorni odnosi 1876-1996*, I tom (1876-1918), Beograd 1998, 151-152; usporediti: M. IMAMOVIĆ, *Pravni položaj i unutrašnji politički razvitak Bosne i Hercegovine od 1878. do 1914*, Sarajevo 1976, 19-20. (Dalje se citira kao *Pravni položaj i unutrašnji politički razvitak*.)

Komentar – Austro-Ugarskoj je prema jednoj odredbi iz člana XXV Berlinskog ugovora odobreno da, radi osiguranja svog položaja, ima pravo na području Novopazarskog sandžaka držati svoje garnizone, uz napomenu da će se o tome naknadno sporazumjeti sa Portom. U vezi sa tim, nakon završetka vojnih operacija u BiH, Porta i Austro-Ugarska su, nakon dužih pregovora, 21. aprila 1879. godine zaključile međusobni sporazum poznat kao *Carigradska ili Novopazarska konvencija*. Na početku ove Konvencije je istaknuto da sam "... čin okupacije ne dovodi u pitanje suverena prava..." sultana nad BiH. Prema Konvenciji, garantira se sloboda vjeroispovijesti svim stanovnicima okupirane zemlje, a posebno se muslimanima jamči pravo da slobodno održavaju veze sa svojim duhovnim poglavarom u Carigradu. Isto tako im se garantiraju lična i imovinska sloboda i sigurnost. Istaknuto je da će se prihodi BiH koristiti isključivo za upravu i druge potrebe u BiH, te da će osmanski novac biti i dalje u upotrebi. U aneksu Konvencije je detaljno reguliran način na koji će austrougarska vojska zaposjesti položaje u Novopazarskom sandžaku. Određeno je da će austrougarski garnizoni biti locirani u Priboju, Prijepolju i Bijelom Polju, koje je naknadno zamijenjeno sa Pljevljima. Odobreno je da u tim garnizonima može istovremeno boraviti najviše 4-5 hiljada austrougarskih vojnika, s tim da i Porta istovremeno ima pravo držati jednak broj svojih vojnika u tim mjestima.